

İlköğretim Öğrencilerinin Okul Sosyal İklimine İlişkin Algıları ve Etkili Faktörler*

Ayla BAYIK TEMEL**, Deniz EREN***

Öz

Amaç: Bu kesitsel çalışma ilköğretim öğrencilerinin okul sosyal iklimi algılarını ve etkili faktörleri incelemek amacıyla yürütüldü. **Yöntem:** Çalışmaya 2013-2014 yılında Salihli ilçe merkezinde rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen üst, orta ve düşük sosyoekonomik düzey üç ilköğretim kurumunda ikinci kademe 600 öğrenci alındı. Veriler Sosyodemografik soru formu ve Okul Sosyal İklimi Ölçeği ile toplandı. Veriler etik izinler alındıktan sonra, tennefüslerde ya da ders başlamadan önce öğrencilere soru kağıtları dağıtılarak toplanmış ve SPSS 20.0 paket programı kullanılarak sayı, yüzde dağılımları, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Spearman korelasyon testi ile incelenmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. **Bulgular:** Öğrencilerin, yaş ortalaması 12.62 ± 1.11 , okul sosyal iklimi ölçeği puan ortalaması 3.6 ± 0.8 , alt ölçek puan ortalamaları 3.5 ± 0.9 ve 3.6 ± 1.0 arasındadır. Öğrencilerin okul sosyal iklimi algıları ile sosyoekonomik düzeyi, yaşı, cinsiyeti, anne baba eğitimi ve kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. **Sonuç:** Öğrencilerin okul sosyal iklimi algıları "katılıyorum" düzeyindedir. Orta ekonomik düzey okulda öğrenim gören öğrencilerin, kız öğrencilerin, ailesinde 9 ve daha fazla çocuk olan ve babası üniversite mezunu olan öğrencilerin okul iklim algısı en yüksektir. Okuryazar düzeyinde eğitimi olan annelerin çocuklarının okul iklimi algılarının en düşük olduğu belirlenmiştir. Konuya yönelik nitel çalışmaların yürütülmesi, üst ve alt sosyoekonomik düzey okullarda özellikle erkek öğrencilerin danışmanlık faaliyetleri ile desteklenerek algıyı olumlu yönde geliştirecek faaliyetlerin planlanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul İklimi, Algı, İlköğretim, Öğrenci.

Abstract

Primary School Students' Perceptions Regarding School Social Climate and Effective Factors

Objectives: This cross - sectional study was carried out to examine the perceptions of school social climate and related factors among elementary school students. **Method:** In this study, 600 secondary school students in three primary, middle and low socioeconomic level selected by random sampling method in Salihli district center in 2013-2014 were included in the study. Data were collected by using Sociodemographic form and School Social Climate Scale outside of class hours. SPSS 20.0 was used to analyze the number, percentage distributions, Mann Whitney U, Kruskal Wallis and Spearman correlation test. **Results:** The mean age of the students was 12.62 ± 1.11 , the mean score of the school social climate scale was 3.6 ± 0.8 and the mean scores of the subscales were between 3.5 ± 0.9 and 3.6 ± 1.0 . Statistically significant differences were found between the students' perceptions of school social climate and socioeconomic status, age, gender, mother's and father's educational status and number of siblings, but there were no significant differences with class level and family structure. **Conclusion:** Students' perception of school climate is at acceptable level. Middle school students, female students, 9 or more children in the family, students with a father who graduated from the university have the highest school climate perception. It was proposed to conduct qualitative studies on the subject and to plan activities that will improve perception in a positive way by supporting male students.

Key Words: School climate, Perception, Primary school, Student.

Geliş tarihi:08.10.2018

Kabul tarihi: 05.07.2019

Birçok ülkede temel eğitimin zorunlu olması nedeniyle çocuklar okula başladıkları ilk günden itibaren yaşamları süresince zamanlarının çoğunu okulda geçirmektedirler. Okulların çocukların öğrenme sürecinde bilgi edinme, dikkatlerini, duygularını ve davranışlarını düzenlemede merkezi bir rol oynadığı ve okul ikliminin araştırmacılar için giderek önem kazandığı belirtilmektedir (1).

Okul iklimi, tıpkı insanlarda olduğu gibi okulun bireysel kişiliğidir. Bu nedenlerden dolayı, bir örgüt olarak okulun yaşamını sürdürebilmesi için okul iklimi önemli bir araçtır (2, 3). Olumlu ve destekleyici okul iklimi güvenli bir okul ortamının en önemli ögesidir (4). Xin (2003), okul ikliminin öğrencilerin kendilerini önemli, güvende ve eşit davranıldığını hissetmesinde etkili olduğunu belirtmiştir (5).

Fan, Williams ve Corkin (2011) okulda, öğrencilerde davranış sorunları, sınıf tekrarı, tek ebeveynli aileden gelme, ebeveynlerin eğitim düzeyi, cinsiyet ve etnik yapı gibi etmenlerin öğrencilerin okul iklimi algısını etkilediğini bildirmişlerdir (6). Roberts (2007), okul ikliminin öğrencilerin davranışları ve tutumlarıyla ilişkili olduğunu ve pozitif okul ikliminin ebeveyn ve öğrenci memnuniyeti ile de ilişkili olduğunu saptamıştır. Okul iklimini oluşturmada öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticileri etkili olabilmektedir (7). Pozitif okul iklimi olan okullarda öğrencilerin çok az sayıda davranışsal ve duygusal sorunları olduğu gözlenmiştir (8-10).

Okul iklimi ile ilişkili yürütülen araştırmalarda dört sosyal ve duygusal koşulun (okul güvenliği, beklentiler, öğrenci desteği ve akran sosyal iklimi) olduğu belirlenmiştir. Okul öğrencilerin güvenlik algısını geliştirerek, akademik ve davranışsal başarısını da arttırabilmektedir. Okulun iklimi sınıfın iklimini de etkilemektedir (11, 12). Thapa ve arkadaşları (2013); okul ikliminin başlıca beş boyutunu "güvenlik, ilişkiler, öğretme ve öğrenme, kurumsal çevre ve okul gelişim süreçleri" olarak tanımlamıştır (3). Pozitif ve destekleyici bir okul iklimi, çocukların sağlıklı gelişimini desteklemekte ve akademik başarılarını arttırmaktadır (3, 8, 13). Bazı okullarda, okul iklimini geliştirmek amacıyla özerk faaliyetler yürütülmektedir. Bu kapsamda; öğretmenler ve idareciler arasında birlikte çalışma sürecinde iletişimin güçlendirilmesi, öğrencilere yönelik meditasyon ve rehberlik programlarının başlatılması, okul iklimini değiştirmek için liderlik tiplerini değiştirme, okullarda bir okul hemşiresinin ve bir okul sosyal çalışmacısının görev alması belirtilmektedir (14, 15, 16).

* Bu çalışma, 17.Ulusal Halk Sağlığı Kongresi'nde(20-24 Ekim 2014, Edirne) poster bildiri olarak sunulmuştur. ** Prof.Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir/Türkiye, e-mail: ayla.bayik@gmail.com ORCID: 0000-0001-8727-3279 *** Arş. Gör., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir/Türkiye, e-mail: denizaslieren0623@gmail.com ORCID: 0000-0003-2572-8551

Okul hemşireleri okul iklimi kapsamında toplumsal şiddetin artmasını önlemede liderlik üstlenmelidirler. Bu açıdan Strawhacker (2002), okul hemşirelerinin okul sağlığı programlarındaki geleneksel rollerini yeniden gözden geçirmelerini ve okul ortamında savunuculuk rollerini arttırmalarını önermektedir (17).

Avşar ve Alkaya (2018)'nin akran zorbalığının önlenmesinde okul sağlığı hemşiresinin rolünü inceledikleri bir derlemede, okul sağlığı hemşiresinin eğitici, danışman, savunucu, değişim ajanı olma gibi rollerini uygulayarak akran zorbalığının önlenmesinde yol gösterici olarak, öğrenci, aile, öğretmen ve okul çevresini içine alacak bütüncül özellikte programlar hazırlayarak şiddeti önlemede liderlik rolü üstleneceğini belirtmiştir (18).

Okul hemşiresinin girişimleri; birincil, ikincil ve üçüncül koruma yaklaşımı ile kriz yönetimi ve okulda şiddeti önlemeyi içermelidir (19, 20). Birincil koruma; toplum ve okul ortaklığını kolaylaştırma, ebeveynlerin çocuklarıyla bağlarını geliştiren okul aktivitelerine ebeveynleri de katma ve diğer bireylere karşı saygıyı arttıran bir iklim yaratma amaçlı aktiviteleri destekleme gibi girişimleri içermektedir. Okul hemşireleri, hem öğrenciler hem de ebeveynleri için çatışma çözümü ve güvenlik konularında eğitim programları geliştirerek uygulamalıdır. Personel eğitimi de birincil korumada yer alan diğer bir girişimdir (21).

Okul hemşiresinin ikincil koruma kapsamında aktiviteleri; öğrencilerin şiddete tanıklık etme ya da şiddeti deneyimleme gibi davranış problemleri ve risklerine odaklanmaktadır. Tüm çocuklar düzenli aralıklarla aile içi şiddete maruz kalıp kalmadıkları yönünden taranmalı ve riskli olan çocukların daha ayrıntılı sağlık tanılması yapılmalıdır. Okul hemşiresi, koridorlarda, öğle yemeğinde, teneffüste ve otobüslerde bir gözlemci görevi görerek, okul iklimini değerlendirirken okul iklimini olumlu yönde etkileyebilmektedir. Diğer yetişkinleri harekete geçirerek (örn; öğretmenler), potansiyel riskleri önceden saptayabilmekte, böylece şiddet sorunlarına da müdahale edebilmektedir (22).

Üçüncül koruma; davranış problemleri olan öğrencileri hedefler ve hem okul ortamında hem de toplumda öğrencilere hizmetler sağlamaktadır. Şiddet olaylarına tanık olan ya da şiddeti deneyimleyen çoğu çocuk tekrarlayan somatik şikayetlerle, okul devamsızlığıyla ve davranış problemleri gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Okul hemşiresi, yoğun danışmanlık hizmetleri gerektiren öğrencileri ele alarak ve onları bu hizmetlere yönlendirerek, yalnızca şiddeti önlemekle kalmaz; aynı zamanda öğrencilere savunuculuk ve aracılık sağlamaktadır. Okul hemşiresi, okul ortamında diğer çalışanlardan farklı olarak, öğrencilere kendisine olan güveni ile sırlarını paylaşmasına olanak sağlamaktadır. Okul tabanlı disiplinlerarası ekibin bir üyesi olarak, okul hemşiresi, yaygın sağlık sorunları yanı sıra, özel eğitim gerektiren, devam sorunları, disiplin ya da davranış sorunları olan öğrencileri de izler (17).

Maughan (2003), okul hemşiresinin çalıştığı eğitim-öğretim kurumlarında tıbbi nedenlerle okulu bırakma ve hastalık nedeniyle devamsızlık oranlarının daha düşük, mezun olan öğrenci oranlarının daha yüksek olduğuna dair bulguların var olduğunu vurgulamıştır (23).

Türkiye'de ve yurtdışında yapılan araştırmalarda okul iklimi kapsamında karar verme süreçleri, okul sağlığı, okul kültürü, okul müdürlerinin liderlik davranışları, okul ikliminin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi boyutlarının incelendiği görülmektedir (1, 9, 13, 24). Araştırmalarda, genellikle öğretmen davranışları ve algısının belirlendiği ancak öğrencilerin okul iklimini nasıl algılandıklarına ilişkin çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir (3, 25, 26, 27). Öğrencilerin okul sosyal iklimine ilişkin algılarının belirleneceği bu çalışma, okul yöneticilerine, okul hemşirelerine, öğretmenlere, ailelere ve ülkemizde okul sağlığı hizmetlerinden sorumlu Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı yetkililerine yararlı bilgiler sağlayacaktır. Bu çalışma ayrıca, okul sağlığı hemşireliği alan yazınına katkı sağlayabilecektir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim öğrencilerinin okul sosyal iklimi algılarını ve etkili faktörleri incelemektir.

Yöntem

Araştırmanın tipi

Bu araştırma kesitsel tiptedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma Manisa iline bağlı Salihli ilçe merkezinde yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni/Örnekleme

Araştırmanın evrenini, 2013-2014 öğretim yılında Manisa iline bağlı Salihli ilçe merkezinde bulunan kamuya ait tüm (83 adet) ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler (15.000) oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini belirlemek amacıyla İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile görüşüldü.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 2014 yılı verilerine göre Salihli ilçesi sosyoekonomik yönden farklılık gösteren üç bölgeye (iyi, orta, kötü) ayrılmıştır. Her bir bölge bir tabaka olarak kabul edilmiştir. Her bir bölgeden (tabakadan) bir okul basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilerek araştırma üç okulda yürütülmüştür. İlköğretim okullarında ikinci kademedeki (5., 6., 7. ve 8. sınıflar) öğrenim gören 600 ilköğretim öğrencisi örnekleme oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları-Geçerlik ve Güvenirlik Bilgileri

Veriler sosyodemografik form ve Okul Sosyal İklimi Ölçeği ile toplanmıştır. Sosyodemografik form, öğrencinin kişisel bilgilerini (sınıf düzeyi, cinsiyet, ailedeki birey sayısı, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi) belirlemeye yönelik 8 adet sorudan oluşmaktadır. Hanif ve Smith (2010) tarafından geliştirilen Okul Sosyal İklimi Ölçeğinin Türkçe formu, Bayar ve Uçanok (2012) tarafından geçerlik ve güvenirligi yapılarak hazırlanmıştır.

Özgün ölçeğin (Hanif ve Smith, 2010); *Okula İlişkin Düşünceler*, *Öğretmenlere İlişkin Düşünceler* ve *Okuldaki Diğer Öğrencilere İlişkin Düşünceler* olmak üzere üç alt boyutu vardır, 33 madde içermektedir ve Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .78 bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formu ise 30 madde içeren üç faktörlü bir yapıdadır. Ölçeğin *Okul* alt boyutu maddeleri (10

madde); güvenli öğrenme ortamı ve olumlu akran etkileşimini, *Öğretmenler* alt boyutu (11 madde); destekleyici öğretmen davranışlarını, *Öğrenciler* alt boyutu da (9 madde); başarı odaklılık özelliklerini açıklamaktadır.

Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .96, alt boyutlarının ise; *Okul* (.90), *Öğretmenler* (.94), *Öğrenciler* (.88) hesaplanmıştır. Ölçek maddeleri beşli likert yapıda yanıtlanmaktadır (1 = kesinlikle katılmıyorum, 5 = kesinlikle katılıyorum). Ölçekten alınan yüksek puanlar okul iklimine ilişkin olumlu algıları, düşük puanlar ise olumsuz algıları göstermektedir.

Ölçekten alınacak minimum ve maksimum puan değeri 30-150 dir, alt boyutlar için elde edilecek minimum ve maksimum değerler ise; *Okul* alt boyutu için 10-50, *Öğretmenler* alt boyutu için 11-55, *Öğrenciler* alt boyutu için 9-45 dir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .95; *Öğretmenler* alt boyutu için .90, *Okul* ve *öğrenciler* alt boyutu için .91 bulunmuştur.

Sosyodemografik form, literatür incelemesi sonucu oluşturulmuştur. Araştırmanın bağımlı değişkeni, öğrencilerin okul sosyal iklimi ölçeği puan ortalaması ve bağımsız değişkenleri ise; öğrencilerin yaş grubu, cinsiyet, öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik düzeyi, aile yapısı, ailede çocuk sayısı, sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyidir.

Verilerin toplanması aşamasında, okul idaresi, öğretmenler ve diğer görevli personeller ile işbirliği yapılmıştır. Verilerin toplanması, haftada 2 kez olacak şekilde öğretmenlerden izin alınarak ya teneffüs aralarında ya da ders başlamadan önce gerçekleştirilmiştir. Her öğrenciye soruları yanıtlayabilmesi için 30 dakika süre verilmiştir. Sınıfta ebeveynlerinden izin alınan öğrencilere araştırmanın amacı açıklandıktan sonra, formlar dağıtılmış sınıf içerisinde dolaşarak, anlaşılmayan sorular açıklanmış ve öğrencilerin yönelttikleri sorular yanıtlanmıştır. Öğrencilerden katılmak istemeyenler ya da ailesi tarafından onam alınamayanlar çalışmaya dahil edilmemiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmış, sayı, yüzde dağılımları yapılmış, normal dağılıma uygunluk analizlerine göre, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile farklılıklar incelenmiştir. Verilerin normallik dağılımına uygunlukları Shapiro-Wilk (N = 600) testi ile değerlendirilmiştir ve veriler normal dağılıma uygunluk göstermedikleri için farklılıkların belirlenmesinde Benforroni düzeltmeli Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. Ayrıca Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve Spearman korelasyon testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ değer ile belirlenmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülebilmesi için Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Etik Kurulu'ndan ve öğrenci velilerinden yazılı, öğrencilerden sözel onam alınmıştır. Ayrıca, Okul Sosyal İklimi Ölçeği'nin araştırmada kullanılabilmesi için, ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini yapan Bayar ve Uçanok (2012)'tan e-mail yolu ile gerekli izinler alınmıştır.

Bulgular

Sosyodemografik Özellikler

Öğrencilerin, %54.7'si kız, yarısından fazlası (%59.3) üst sosyoekonomik düzeydeki okulda %34.5'i 6. sınıfta ve %21.0'i 7. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin, yaş ortalaması 12.62 ± 1.11 olup, %90.5'i çekirdek ailede yaşamaktadır. Annelerin %33.0'ı ilkökul mezunu, %21.0'ı lise mezunudur; babaların ise %29.8'i ilkökul mezunu olup %3.3'ü okuryazar değildir. Öğrencilerin %64.9'unun 2-3 kardeşi vardır, kardeş sayısı ortalaması 2.79 ± 0.06 'dır.

Okul Sosyal İklimi Algısı

Öğrencilerin okul sosyal iklimi ölçeği puan ortalaması 3.6 ± 0.8 , alt ölçekler puan ortalamaları 3.5 ± 0.9 ve 3.6 ± 1.0 arasında saptanmıştır. Toplam ölçek ile alt ölçekler arasında 0.792 ile 0.941 arasında değişen pozitif yönde güçlü ve istatistiksel düzeyde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir.

Sosyodemografik özelliklere göre Okul sosyal iklimi ölçeği ve alt ölçek puan ortalamaları

Öğrencilerin okul sosyal iklimi ölçeği ve alt ölçekler puan ortalamalarının sosyodemografik özelliklere göre dağılımı Tablo 1'te verilmiştir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun sosyoekonomik düzeyine göre toplam ölçek ($p = 0.012$) ve alt boyutları arasında (*Öğretmenler*, *Öğrenciler*, *Okul*) istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p = 0.014$, $p = 0.048$, $p = 0.016$). Orta sosyoekonomik düzey okulda öğrenim gören öğrencilerde okul sosyal iklimi ölçek (OSİÖ) puan ortalaması ve alt boyutlar puan ortalaması, alt ve üst sosyoekonomik gruptaki okullarda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksektir. Çoklu karşılaştırma yöntemiyle farklılık yaratan grupların orta ($p = 0.012$) ve alt sosyoekonomik düzey öğrenciler olduğu ($p = 0.010$), üst sosyoekonomik düzey öğrencilerin farklılık yaratmadığı ($p = 0.069$) belirlenmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetine göre öğretmen ($p = 0.044$) alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmış, öğrenci ($p = 0.080$) ve okul ($p = 0.055$) alt boyutu ile toplam ölçek ($p = 0.055$) puanları arasında fark saptanmamıştır. Çoklu karşılaştırma yöntemiyle farklılık yaratan grubun kız öğrenciler olduğu ($p = 0.016$), üst sosyoekonomik düzey öğrencilerin farklılık yaratmadığı ($p = 0.147$) belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşlarına göre toplam ölçek ve alt ölçek puanları; 11 ve altı, 12-14 yaş ve 15 yaş ve üzeri grubu olmak üzere üç ayrı grupta değerlendirilmiştir. 11 ve altı yaş grubundaki öğrencilerde toplam ölçek ve tüm alt boyut puan ortalamalarının en yüksek olduğu; öğrenciler ($p = 0.050$) ve okul alt boyutu ($p = 0.013$) ile okul sosyal iklimi ölçeği ($p = 0.036$) puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Okul sosyal iklimi ölçeği ve alt ölçek puan ortalamalarının sosyodemografik özelliklere göre dağılımı (n= 600)

Özellikler		Öğretmenler	Öğrenciler	Okul	Okul Sosyal İklimi
Sosyoekonomik Düzey	n	X ± SD	X ± SD	X ± SD	X ± SD
Üst	112	40.05 ± 9.49	32.68 ± 9.20	34.31 ± 9.12	103.64 ± 24.52
Orta	356	40.76 ± 8.75	33.52 ± 8.54	35.85 ± 8.25	106.64 ± 21.96
Alt	132	38.18 ± 8.98	31.18 ± 9.40	33.36 ± 8.84	99.63 ± 23.58
İstatistiksel Analiz		<i>KWh= 8.594</i> <i>p= .014</i>	<i>KWh= 6.085</i> <i>p= .048</i>	<i>Kwh= 8.253</i> <i>p= .016</i>	<i>Kwh= 8.840</i> <i>p= .012</i>
Yaş					
11 ve altı	98	41.00 ± 9.29	34.68 ± 8.30	36.79 ± 7.87	108.91 ± 21.98
12-14	488	39.88 ± 8.88	32.54 ± 9.01	34.76 ± 8.76	103.90 ± 23.18
15 ve üzeri	14	36.93 ± 7.94	30.79 ± 7.50	31.50 ± 5.70	96.04 ± 17.96
İstatistiksel Analiz		<i>KWh= 3.592</i> <i>p= .166</i>	<i>KWh= 5.599</i> <i>p= .050</i>	<i>KWh= 8.643</i> <i>p= .013</i>	<i>KWh= 6.650</i> <i>p= .036</i>
Özellikler		Öğretmenler	Öğrenciler	Okul	Okul Sosyal İklimi
Cinsiyet	n				
Kız	328	40.73 ± 8.86	33.41 ± 8.78	35.62 ± 8.38	106.30 ± 22.51
Erkek	272	39.24 ± 9.09	32.17 ± 9.00	34.29 ± 8.81	102.41 ± 23.35
İstatistiksel Analiz		<i>MWU= 40348.500</i> <i>p= .044</i>	<i>MWU= 40550.500</i> <i>p= .080</i>	<i>MWU= 40906.000</i> <i>p= .055</i>	<i>MWU= 40549.500</i> <i>p= .055</i>
Sınıf düzeyi	n				
5. sınıf	144	39.84 ± 8.94	33.57 ± 9.03	35.19 ± 8.58	105.15 ± 22.89
6. sınıf	207	40.15 ± 9.76	32.97 ± 9.17	35.04 ± 8.93	104.72 ± 24.61
7. sınıf	126	40.39 ± 8.05	32.06 ± 8.83	35.04 ± 8.14	104.23 ± 21.03
8. sınıf	123	39.81 ± 8.69	32.61 ± 8.34	34.73 ± 8.61	103.82 ± 22.82
İstatistiksel Analiz		<i>KWh= 0.875</i> <i>p= .831</i>	<i>KWh= 3.219</i> <i>p= .359</i>	<i>KWh= 0.461</i> <i>p= .927</i>	<i>KWh= 0.800</i> <i>p= .850</i>
Aile yapısı	n				
Çekirdek	543	40.19 ± 9.00	32.89 ± 8.93	35.09 ± 8.58	104.78 ± 22.96
Geniş	34	37.06 ± 9.36	31.38 ± 8.82	33.35 ± 9.14	98.47 ± 23.97
Parçalanmış	19	41.37 ± 8.09	33.53 ± 8.60	34.63 ± 8.70	106.63 ± 21.91
Diğer	4	41.75 ± 4.58	35.75 ± 7.59	40.50 ± 4.80	113.65 ± 15.56
İstatistiksel Analiz		<i>KWh= 3.719</i> <i>p= .293</i>	<i>KWh= 1.931</i> <i>p= .587</i>	<i>KWh= 2.824</i> <i>p= .420</i>	<i>KWh= 3.021</i> <i>p= .388</i>
Anne eğitim düzeyi	n				
Okuryazar değil	95	37.88 ± 9.05	31.37 ± 8.48	33.31 ± 8.57	99.43 ± 22.77

Okuryazar	55	37.56 ± 8.06	30.87 ± 9.58	32.62 ± 8.90	98.00 ± 22.42
İlkokul mezunu	198	39.80 ± 9.60	33.13 ± 9.20	34.75 ± 9.05	104.24 ± 24.11
Ortaokul mezunu	79	40.80 ± 8.22	32.70 ± 8.83	36.37 ± 7.94	106.52 ± 21.21
Lise mezunu	126	42.25 ± 7.95	34.02 ± 8.25	36.28 ± 7.62	109.02 ± 20.78
Üniversite ve üzeri	47	41.26 ± 9.79	33.94 ± 9.09	36.72 ± 9.09	108.30 ± 24.85
İstatistiksel Analiz		<i>KWh= 19.024</i> <i>p= .002</i>	<i>KWh= 9.334</i> <i>p= .096</i>	<i>KWh= 14.877</i> <i>p= .011</i>	<i>KWh= 17.433</i> <i>p= .004</i>
Baba eğitim düzeyi	n	Öğretmenler	Öğrenciler	Okul	Okul sosyal iklimi
Okuryazar değil	20	36.50 ± 10.18	32.20 ± 8.26	32.65 ± 7.94	98.31 ± 23.99
Okuryazar	68	38.24 ± 8.36	31.68 ± 9.82	34.21 ± 8.61	100.99 ± 22.27
İlkokul mezunu	179	38.94 ± 9.28	31.99 ± 8.39	34.07 ± 8.57	101.79 ± 22.72
Ortaokul mezunu	126	40.97 ± 8.42	33.29 ± 9.05	35.45 ± 8.71	106.29 ± 22.91
Lise mezunu	127	41.23 ± 8.96	33.10 ± 8.77	35.52 ± 8.53	106.30 ± 22.94
Üniversite ve üzeri	80	41.70 ± 8.88	34.81 ± 9.15	36.90 ± 8.53	109.70 ± 23.01
İstatistiksel Analiz		<i>KWh= 16.906</i> <i>p= .005</i>	<i>KWh= 10.527</i> <i>p= .062</i>	<i>KWh= 10.983</i> <i>p= .052</i>	<i>KWh= 14.696</i> <i>p= .012</i>
Evdeki çocuk sayısı	n				
1-4	535	40.31 ± 8.99	33.22 ± 8.79	35.27 ± 8.58	105.38 ± 22.80
5-8	59	37.53 ± 8.93	29.34 ± 9.39	32.24 ± 8.52	96.12 ± 23.46
9 ve üzeri	6	42.17 ± 5.19	33.67 ± 6.02	39.33 ± 6.47	112.27 ± 15.24
İstatistiksel Analiz		<i>KWh= 5.196</i> <i>p= .074</i>	<i>KWh=10.214</i> <i>p= .006</i>	<i>KWh=8.342</i> <i>p= .015</i>	<i>KWh=9.280</i> <i>p= .010</i>

Sınıf düzeyi ve aile yapısına göre öğrencilerin öğretmen ($p = 0.831$), öğrenci ($p = 0.359$) ve okul ($p = 0.927$) alt boyutu ile toplam ölçek ($p = 0.850$) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmemiştir. Öğrencilerin annesinin eğitim düzeyi arttıkça, ölçek ve alt ölçek puanlarının da arttığı gözlenmiştir. Öğrencilerin annesinin eğitim düzeyine göre toplam ölçek puanı ($p = 0.004$) ile öğretmenler ($p = 0.002$) ve okul ($p = 0.011$) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Çoklu karşılaştırma yöntemiyle farklılık yaratan grupların, anneleri okuryazar olmayan ($p = 0.034$), okuryazar ($p = 0.018$) ve lise ($p = 0.012$) düzeyinde eğitime sahip öğrencilerin olduğu, farkın lise eğitim düzeyinde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin anne eğitim düzeyi ile okul alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p = 0.096$).

Öğrencilerin babasının eğitim düzeyi arttıkça ölçek ve alt ölçek puanları da arttığı belirlenmiştir. Öğrencilerin babasının eğitim düzeyi ile toplam ölçek ($p = 0.012$) ve öğretmenler ($p = 0.005$) alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuş; öğrenci alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p = 0.062$). Çoklu karşılaştırma yöntemiyle incelendiğinde, farkın babaları ilkököl ($p = 0.048$) ve lisans/lisansüstü eğitim düzeylerine sahip öğrencilerde olduğu tespit edilmiş, okul sosyal iklimi algısının babası lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip öğrencilerde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p = 0.030$).

Öğrencilerin evindeki çocuk sayısı ile öğretmen alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p = 0.074$). Evde bulunan çocuk sayısı ile toplam ölçek ($p = 0.010$), öğrenciler ($p = 0.006$), okul ($p = 0.015$) alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Evde çocuk sayısı 9 ve üzeri olan ailelerde yaşayan öğrencilerin, toplam ölçek puan ortalaması ve öğrenciler alt ölçek puan ortalamaları, evde 1-4 ve 5-8 çocuk sayısı olan ailelerde yaşayan öğrencilerin okul alt boyutu puanlarından yüksektir. Çoklu karşılaştırma yöntemiyle incelendiğinde, farklılığın çocuk sayısı 1-4 ($p = 0.005$) ve 5-8 olan ($p = 0.026$) ailelerden kaynaklandığı, evde 9 ve üzeri sayıda çocuk bulunan ailelerin fark yaratmadığı ($p = 0.167$) saptanmıştır.

Tartışma

İlköğretim öğrencilerinin okul sosyal iklimi algılarının ve ilişkili faktörlerin incelenmesi amacı ile yürütülen bu çalışmada öğrencilerin okul sosyal iklim algısı ölçeği ve alt boyutlarının madde puan ortalamalarının 3.64-3.50 arasında bulunduğu ve öğrencilerin algılarının "katılıyorum" düzeyinde düşüncelerinin olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarda okul iklimi ile ilgili olumlu görüşlerinin olduğunu göstermektedir. Buna göre öğrencilerin kendilerini önemli, güvende hissettikleri ve okula aidiyetlerinin olduğu düşünülebilir. Şenel ve Buluç (2016)'un ilkökullarda okul iklimi ile okul etkinliği arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir çalışmada, öğretmenlerin okul iklimine ilişkin en çok mesleki öğretmen davranışları sergilediklerini, okul iklimi ile okul etkinliği arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu ve öğretmenlerin okul etkinliğine ilişkin algılarının "Katılıyorum" düzeyinde olduğunu belirlemişlerdir (24). Özgenel, Yılmaz ve Baydar (2018)'in, ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarının yordayıcısı olarak okul iklimini inceledikleri bir çalışmada, 773 ortaokul öğrencisinin, okul iklimini çeşitli değişkenlere göre irdelemiş, okul iklimi algısı puan ortalamasını kız öğrencilerde 3.67 ± 0.58 ve erkek öğrencilerde 3.57 ± 0.59 olarak (katılıyorum düzeyinde) bulmuştur (28).

Okul sosyal iklimi algısı ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişkilere bakıldığında; sırasıyla öğretmenler ($r: 0.893$), okul ($r: 0.927$) ve öğrenciler ($r: 0.887$) alt boyutları ile pozitif yönde, güçlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Thapa ve arkadaşları (2013), okul iklimi konulu derlemelerinde pozitif okul sosyal iklimi algısının azalmış saldırganlık ve şiddet ile ilişkili olduğunu belirtmiştir (3). Aldridge ve Ala'I (2013), akademik başarı ile okul sosyal iklimi algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğunu belirtmiştir (29).

Çalışmamızda öğrencilerin okul alt boyutu (başarı odaklılık) puanı ile okul sosyal iklimi algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde, güçlü ve pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır ($r = .919$; $p = .032$). Öğrencinin okul sosyal iklimi algısı ve sosyoekonomik düzeyi ile okul başarısı ile arasında önemli bir ilişki olduğu belirtilmiştir (30). Bu çalışmada, okul sosyal iklimi algısı orta sosyoekonomik bölgede yer alan okulda öğrenim gören öğrencilerde en yüksek bulunmuştur ($p = .012$). Literatür incelendiğinde, Way ve arkadaşlarının (2007) çalışmasında alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin okul iklimi algılarının daha üst sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerden daha olumlu olduğu saptanmıştır (11). Benzer biçimde Berkowitz ve arkadaşları (2016), yürüttükleri çalışmada pozitif okul ikliminin düşük sosyoekonomik alt yapıdan gelen öğrencilerin okul başarısı üzerindeki negatif etkileri azalttığı, destekleyici okul ve sınıf ikliminin farklı sosyoekonomik statüye sahip okullar ile öğrenciler arasındaki boşlukları azaltarak öğrencinin akademik çıktılarını pozitif biçimde etkileyebileceğini saptamışlardır (31).

Araştırmada öğrencilerin yaş grubuna göre toplam ölçek ($p = .036$) ile öğrenci ($p = .050$) ve okul ($p = .013$) alt ölçek puanlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulguya benzer olarak, Conderman ve arkadaşları (2013) ve Mitchell, Bradshaw, Leaf (2010)'in yürüttükleri çalışmalarda ise, okul iklimi algısı ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Bu sonuçta kültürel farklılıkların etkili olabileceği düşünülmüştür (27, 32).

Araştırmada kız öğrencilerin öğretmenler, öğrenciler ve toplam ölçek puan ortalamaları erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir, ancak okul alt ölçek puan ortalamaları farklı bulunmamıştır ($p = .055$). Bayar ve Uçanok (2012)'un okul sosyal iklimi ile geleneksel ve sanal zorbalık arasındaki ilişkileri incelediği çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okul sosyal iklimi algılarının daha olumlu ve okul iklimine yönelik memnuniyetleri daha fazla olduğu saptanmıştır (1). Orozco-Solis ve arkadaşları (2016), Meksika ortaokul öğrencilerinde yürüttükleri çalışmada; cinsiyetin okul iklimi ve okula bağlılık, öğretmen bağlılığı alt boyutları ile ilişkili olduğunu; kızlarda okul iklimi algısının daha pozitif olduğunu saptamışlardır (33). Kız öğrencilerde okul iklimi algısının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu Tolunay-Ateş (2016), Dönmez ve Taylı (2016) ve Özgenel, Yılmaz ve Baydar (2018)'in çalışmalarında da belirtilmiştir (28, 34, 35). Eraslan ve Aytaç (2015) ile Eren (2019)'in, okullardaki destekleyici ve güvenli okul iklimini çeşitli değişkenlere göre incelediği çalışmada, öğretmen adaylarında cinsiyete göre okul iklimi algısının değişiklik göstermediği saptanmıştır (36, 37). Bu sonuç, kızların erkeklere göre öğretmenler ve arkadaşları ile daha iyi iletişim kurmalarına bağlı olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile okul sosyal iklimi ölçek alt boyutları (öğretmenler, öğrenciler, okul) arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p = .831, p = .359, p = .927$). Wang ve Holcombe (2010), öğrencilerin okul iklimi algısını araştırdığı çalışmasında sınıf düzeyi ile okul iklimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu ve 6. sınıf öğrencilerde okul iklimi algısının 7.-8. sınıf öğrencilerden daha olumlu olduğunu, sınıf düzeyi yükseldikçe algının olumsuz yönde arttığını belirtmiştir (7). Doğan (2012), Özdemir ve arkadaşları (2010), Karaman (2011), Malone, Cornell ve Shukla (2017)'nin çalışmalarında sınıf düzeyi yükseldikçe okul iklimi algısının olumsuz yönde arttığı belirtilmiştir (2, 38-40). Mehta, Cornell, Fan ve Gregory (2013)'nin, 9. sınıf öğrencilerden oluşan 7058 öğrenci ile yürüttükleri bir araştırmada, kızgınlık ve zorbalık davranışlarının daha yüksek, okula ve okuldaki aktivitelere bağlılığın daha düşük olduğu saptanmıştır (41).

Çalışmada çekirdek ve geniş ailelerden gelen öğrencilerin, parçalanmış aileler ve diğer aile yapısı gösteren ailelerden gelen öğrencilere göre ölçek ve alt ölçek puanları daha düşüktür. Ancak aile yapısı (çekirdek, geniş, parçalanmış ve diğer) ile okul sosyal iklimi algısı toplam ölçek ($p = .388$) ve öğretmen ($p = .293$), öğrenci ($p = .587$) ve okul ($p = .420$) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

O'Malley ve arkadaşları (2015), okul iklimi, aile yapısı ve akademik başarı ilişkisini incelediği bir çalışmada; aile yapısı değişkenini dışarıda tutarak bulguları değerlendirdiğinde okul iklimi algısı yüksek olan öğrencilerin daha fazla yüksekokul başarısına sahip olduklarını belirlemiştir (42). Fan, Williams ve Corkin (2011), öğrencilerin okul iklimi algılarını inceldiği çalışmada ebeveynin eğitim düzeyi ile aile yapısı (tek ebeveynli ailede yaşama) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu bildirmiştir (6).

Çalışmada öğrencilerin annesinin eğitim düzeyi arttıkça, ölçek ve alt ölçek puanlarının da arttığı gözlenmiştir. Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre, öğrenci alt boyutu puanları arasında fark istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p = .096$). Okul sosyal iklimi toplam ölçek puanı ve okul ve öğrenciler alt boyutları puan ortalamaları, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerde en yüksektir. Öğretmenler alt boyut puan ortalaması ise, annesi lise mezunu olan öğrencilerde en yüksektir. Çoklu karşılaştırma yöntemiyle farklılık yaratan gruplar incelendiğinde, farkların okuryazar ve okuryazar olmayan annesi olan öğrencilerden kaynaklandığı ($p = .009$) belirlenmiştir. Orozco-Solis ve arkadaşlarının (2016) Meksika'lı ortaokul öğrencilerinde yürüttüğü bir çalışmada cinsiyet, yaş, anne eğitim düzeyi ve okul ders saatleri (sabah-öğlen) ile okul iklimi algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (33).

Öğrencilerin babasının eğitim düzeyi arttıkça ölçek ve alt ölçek puanlarının da arttığı belirlenmiştir. Okul sosyal iklimi ölçek puan ortalamasının ve öğretmen ve öğrenciler alt ölçek puan ortalamalarının babası üniversite düzeyinde eğitimi almış öğrencilerde en yüksek olduğu saptanmıştır. Baba eğitim durumuna göre öğrencilerin okul ($p = .052$) ve öğrenci ($p = .062$) alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Eğitim düzeyi yüksek olan babaların anneler kadar çocuklarının eğitimi ile ilgili konuları çocukları ile paylaşımları ve tartışarak onları desteklemelerinin öğrencilerde olumlu okul iklimi algısı geliştirmelerinde etkili olabileceği düşünülmüştür.

Doğan (2012)'in çalışma bulgularına benzer biçimde araştırmada ailelerde kardeş sayısı arttıkça öğrencilerin okul iklimini daha olumlu algıladıkları belirlenmiştir. Sahip oldukları kardeş sayısı arttıkça öğrencilerin karşılıklı ilişkiler, sosyalleşme, paylaşma davranışları da göstererek daha olumlu okul sosyal iklimi algısı geliştirdikleri düşünülebilir (2).

Kısıtlılıklar

Araştırma Salihli ilçe merkezinde bulunan, ilköğretim ikinci kademe yalnızca üç okulda ve 600 öğrenci ile yürütülmüştür.

Sonuçların Uygulamada Kullanımı

İlköğretim öğrencilerinin okul sosyal iklimi algılarının ve ilişkili faktörlerin incelenmesi amacı ile yürütülen bu çalışmada öğrencilerin algılarının "katılıyorum" düzeyinde olduğu ve sosyoekonomik düzey, cinsiyet, anne baba eğitimi düzeyi ve kardeş sayısından etkilendiği ancak yaş, sınıf düzeyi ve aile yapısı gibi değişkenlere göre farklılık göstermediği saptanmıştır.

Bu sonuçlara göre; üst ve alt sosyoekonomik düzey okullarda özellikle erkek öğrencilerin danışmanlık faaliyetleri ile desteklenerek algıyı olumlu yönde geliştirecek faaliyetlerin planlanması, öğrencilerin okul iklimine ilişkin algılarının inceleneceği nitel çalışmaların yürütülmesi, öğrenciler, öğretmenler ve yöneticilerin ortak katılımı ile okul iklimini olumlu yönde geliştirecek etkinlik ve faaliyetlerin düzenlenmesi önerilmiştir.

Çıkar Çatışması

Araştırmaya herhangi bir fon desteği bulunmamakla birlikte, özgün araştırma türündedir ve araştırmacılar arasında çalışmaya bağlı olarak bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Kaynaklar

1. Bayar Y, Uçanok Z. Ergenlerin dahil oldukları zorbalık statülerine göre okul sosyal iklimi ve genellenmiş akran algıları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 2012; 12(4): 2337-2358.
2. Doğan S. Lise öğrencilerinin okul iklimi algıları. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2012; 5(10): 1-24.
3. Thapa A, Cohen J, Guffet S, Higgins-D'Alessandro A. A review of school climate research. Review of Educational Research 2013; 83 (3): 357-385.

4. Çalık T, Türker K, Çalık C. Güvenli okulun oluşturulmasında okul iklimi: kavramsal bir çözümleme. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi 2011; 1(4): 73-84.
5. Xin M. (2003). Sense of belonging to school: can schools make a difference?, The Journal of Educational Research 2003; 96 (6): 340-349.
6. Fan W, Williams C. M, Corkin D. M. A multilevel analysis of student perceptions of school climate: the effect of social and academic risk factors. Psychology in The Schools 2011; 48(6): 632-642.
7. Wang M. T, Holcombe R. Adolescents' perceptions of school environment, engagement, and academic achievement in middle school. American Educational Research Journal 2010; 47(3): 633-662.
8. De Pedro K. T, Atuel H, Malchi K, Esqueda M. C, Benbenishty R, Astor R. A. Responding to the needs of military students and military-connected schools: The perceptions and actions of school administrators. Children and Schools 2014; 36(1): 51-59.
9. Martinez-Monteağudo M. C, Ingles C. J, Torres T, Garcia-Fernandez J. M. Profiles of school anxiety: differences in social climate and peer violence. Research in Educational Psychology 2011; 9 (3): 1023-1042.
10. Steffgen G, Recchia S, Viechtbauer W. The link between school climate and violence in school: a meta-analytic review. Aggression and Violent Behavior 2013; 18 (2): 300-309.
11. Way N, Reddy R, Rhodes J. Students' perceptions of school climate during the middle school years: associations with trajectories of psychological and behavioral adjustment. American Journal of Community Psychology 2007; 40: 194-213.
12. Adarayan-Morillos P. Weathering the School Climate: Role of Teachers' Conflict Management Styles. International Journal of Current Innovations in Advanced Research 2018; 1(5): 63-72.
13. Zullig K. J, Koopman T. M, Patton J. M, Ubbes V. A. School climate: historical review, instrument development, and school assessment. Journal of Psychoeducational Assessment 2010; 28 (2): 139-152.
14. Cassinerio C, Lane-Garon P. Changing School Climate One Mediator at a Time. Conflict Resolution Quarterly 2006, 23 (4): 447-459.
15. Rhodes J. E, Camic P. M, Milburn M, Lowe S. R. Improving middle school climate through teacher - centered change. Journal Of Community Psychology 2009; 37 (6): 711-724.
16. Anderson C, Moxham L, Broadbent M. Providing support to nursing students in the clinical environment: A competency requirement. Contemporary Nurse 2016; 52(5): 636-642.
17. Strawhacker M. T. School Violence: An Overview. The Journal of School Nursing 2002; 18(2): 68-72.
18. Avşar F, Alkaya-Ayaz S. Akran zorbalığının önlenmesinde okul sağlığı hemşiresinin rolü. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi 2018; 5(1): 78-84.
19. Tuck C, Cagginello J. B, Rose K. C. School violence, role of the school nurse in prevention-position statement, National Association of School Nurses, 2013.
20. National Association of School Nurses. Framework for 21st century school nursing practice. NASN School Nurse 2016; 31(1): 45-53.
21. Selekman J, Pelt P, Garnier S, Baker D. Youth violence. In J. Selekman (Ed.), School nursing: A comprehensive text. 2nd ed. Philadelphia, PA: FA Davis Company, 2013. Pp.1087-1117.
22. Blossnich J, Bossarte R. Low-level violence in schools: is there an association between school safety measures and peer victimization? Journal of School Health 2011; 81(2): 107-113.
23. Maughan E. The impact of school nursing on school performance: a research synthesis. The Journal of School Nursing 2003; 19 (3): 163-171.
24. Şenel T, Buluç B. İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki. TÜBAV Bilim 2016; 9 (4): 1-12.
25. Nalçacı A, Bektaş F. Okul iklimi ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi 2013; 4 (13): 1-13.
26. Çalık T, Kurt T. Okul İklimi Ölçeği'nin (OİÖ) geliştirilmesi. Eğitim ve Bilim 2010; 35 (157): 167-180.
27. Mitchell M. M, Bradshaw C. P, Leaf P. J. Student and teacher perceptions of school climate: a multilevel exploration of patterns of discrepancy. Journal of School Health 2010; 80 (6): 271-279.
28. Özgenel M, Yılmaz-Çalışkan F, Baydar F. School climate as a predictor of secondary school students' school attachment. Eurasian Journal of Educational Research 2018; 78: 87-116.
29. Aldridge J, Ala'I K. Assessing students' views of school climate: Developing and validating the What's Happening In This School? (WHITS) questionnaire. Improving Schools 2013; 16(1): 47- 66.
30. Zahid G. Direct and indirect impact of perceived school climate upon student outcomes. Asian Social Science 2014; 10 (8): 90-102.
31. Berkowitz R, Moore H, Astor R. A, Benbenishty R. A research synthesis of the associations between socioeconomic background, inequality, school climate and academic achievement. Review of Educational Research 2016; 20 (10): 1-45.
32. Conderman G, Walker D. A, Neto J. R, Kackar-Cam H. Student and teacher perceptions of middle school climate. Clearing House 2013; 86 (5): 184-189.
33. Orozco-Solis M. G, Colunga-Rodríguez C, Vázquez-Colunga J. C, Vázquez-Juárez C. L, Ángel-González M, Johnson S. L. et al. Characterization of school climate perception in mexican middle school students. Psychology 2016; 7: 1562-1574.
34. Dönmez Ş, Taylı A. Ortaokul öğrencilerinde okul iklimi, okula bağlılık ve okul yaşam kalitesi algısının incelenmesi. Eğitim Bilimleri Dergisi 2018; 9(2): 1-17.
35. Tulunay A., Ö, Öğrencilerin öğretmen ve okul metaforları. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi 2016; 2(1): 78-93.

36. Eraslan L, Aytaç T. Öğretmenlerin dönüşümcü liderlik algısında cinsiyetin etkisi: bir meta-analiz. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2015; (30): 49-71.
37. Eren Z. Investigation of safety and supportive school climate in schools according to various variables. European Journal of Education Studies 2019; 5(11) : 56-80.
38. Özdemir S, Sezgin F, Şirin H, Karip E, Erkan S. İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimine ilişkin algılarını yordayan değişkenlerin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2010; 38: 213-224.
39. Karaman Ö, Yurtal F. Şiddetin yaygın olduğu okullarda öğrencilerin okul iklimine ilişkin algıları. İlköğretim Online 2015; 14(2): 421-429.
40. Malone M, Cornell D, Shukla K. Association of grade configuration with school climate for 7th and 8th grade students. School Psychology Quarterly 2017; 32(3) : 350-366.
41. Mehta S.B, Cornell D., Fan X, Gregory A. Bullying climate and school engagement in ninth-grade students. Journal of School Health 2013; 83: 45– 52.
42. O'Malley M, Voight A, Renshaw T. L, Eklund K. School climate, family structure, and academic achievement: a study of moderation effects. School Psychology Quarterly 2015; 30: 142–157.